

„Kesztölc az én szülőhelyem, őseim földje...”

Nyilasi Tibor, a kanadai Hamiltonban élő festőművész csaknem fél évszázada a Pilis-hegy aljában, Klastrompusztán lévő nyaralójában tölti a nyári hónapokat. Ide jött idén nyáron is, súlyos szívoperációja után kissé lefogyva, de tele alkotó kedvvel, gazdagodva egy további kanadai szakmai elismeréssel is. Az év elején az ő „Ikoni szereplők és formák” című olajfestménye kapta a kanadai Haldimand Megyei Múzeum első díját. A szakmai zsűri harminc kanadai művész közül, akik részt vettek a múzeum által meghirdetett országos képzőművészeti versenyen, Nyilasi Tibor alkotását díjazta a legmagasabb elismeréssel.

A klastrompusztai nyaralóban találkoztunk. Itt – ahogy sejtettem is – csupán életművének töredékét láttam. A művész természetesen csak festményeinek kis hányadát mutathatta meg nekem, mert valamennyi alkotását ő maga sem láthatja. Legjobb munkáinak túlnyomó többsége ugyanis Földünk különböző helyein található. Ha az érdeklődő mégis csak látni akarná ezeket, útra kellene kelnie, mondjuk Kesztölcéről, a Szt. Kelemen templomból – ahol a oltáron látható a névadó szent csodatételét ábrázoló monumentális mozaik, valamint a templomban Cirill és Metód mozaikképe –, s vándorútját a Hamiltoni Galériában (Art Gallery of Hamilton) fejezhetné be. Útközben számos megállót tehetne magán- és állami gyűjteményekben. Első lehetne a közeli Balassa Bálint Múzeum Esztergomban, a Magyar Nemzeti Galéria, a duna-szerdahelyi, a párkányi galéria, sok magángyűjtemény Szlovákiában, Közép-Európában, sőt a művész akvarelljében is gyönyörködhetne az angol királynő Windsor-gyűjteményében és a kanadai Ontarióban az egészségügyi minisztérium monumentális mozaikképében.

Nyilasi Tibor 1963-as kanadai első önálló kiállítása után további 57 önálló bemutatkozásával és 72 csoportos kiállításon való részvételével el-

nyerte Európa és Amerika államai művészetkedvelő közönségének tetszését és elismerését.

– A Szlovákiában magyar nyelven megjelenő Atelier képzőművészeti folyóirat szlovák származású magyar festőművészként méltatja.

– *Én soha nem tagadtam meg, soha nem hallgattam el szlovák származásomat. Ellenkezőleg, büszke vagyok kesztölci szlovák elődeimre, akiknek életem köszönhetem, s akiknek eredeti vezetéknevük Nida volt. A nagyapám magyarosította meg nevét, valószínűleg a két világháború között. Erről nincs írásos dokumentumom. Tudom azonban, hogy apám idősebb testvérei Nyida Rozália és Nyida József alakban írták nevüket. Úgy vélem az ipszilon alapján, hogy a helyi jegyző, az első világháború előtt vagy után a magyar ábécé szerint írta át a kesztölci szlovák neveket.*

– Mit jelent önnek szülőfaluja, Kesztölc?

– *Mindent. Kesztölc a szülőfaluam, elődeim földje. Itt, a Pilis alatt születtek a szüleim, nagyszüleim és dédszüleim. És itt születtem én is, itt éltem húszéves koromig. Annak ellenére, hogy már közel hatvan éve kanadai állampolgár vagyok, számomra Kesztölc és ez a táj a hazát jelenti. Nem túlzok, amikor azt állítom, hogy Kesztölc készített fel utamra, neki köszönhetek mindent, amit életemben*

elértem. Ma már jó szívvel gondolok a gyerek- és serdülőkorom nem éppen könnyű éveire is.

Igen, azokat az éveket nem tudja feledni. Már kisdíákként kitért rajzolás tehetségével, de középiskolai tanulmányokra nem is gondolhatott. A szocialista iparnak szakmunkásokra volt szüksége. Esztergályos inasnak vezényelték Csepelre, majd Esztergomba. Tizennyolc évesen itt kezdett dolgozni a gépgyárban, de mert művelődni vágyott, beiratkozott a dolgozók gépipari középiskolájába. Az esztergályos szakma soha nem érdekelt, annál inkább vonzotta a művészet: a képzőművészet, a színművészet, a zene és az ének. 1955-ben jelentkezett a Színművészeti Főiskolára, ahol két rostán megfelelt, de a harmadikra az 1956-os események miatt már nem került sor. A forradalom leverése után barátjával, egy kiszolgált határőrrel, aki jól ismerte az utat Ausztriába, könnyen átjutott a bécsújhelyi gyűjtőtáborba.

Nyilasi Tibor: Szent Metód
(mozaik, Zoltán Bárkányi Valkán felvétele)

– *Mint minden fiatal, én is szabadság után vágytam* – mondja a művész. – *Két-három tucat kesztölci fiúval, akik féltek a kommunisták megtorlásaitól, elhagytuk szülőföldünket. Milyen keservesen könnyörgött és sírt édesanyám, hogy ne menjek sehová! El kellett mennem, én is féltem. Néhány hónapig Ried városkában voltam, ahol a fiatal osztrák fiúkat tanítottam népi táncra, amelyet még a kesztölci népi együttesben tanultam. Innen Franciaországba kerültem, s rövid idő múltán a hivatalok engedélyével Kanadába hajózhattam, mert ott Hamilton városában élt apám nővére. Ő szerezte nekem az első munkahelyet, segédkertész lettem egy kertészetben. Néhány hónap múlva elutaztam Torontóba, ott egy emigráns magyar színészekből álló csoporthoz csatlakoztam, és a munkatársuk lettem. Terveztem és készítettem számukra a díszleteket, felléptem velük színészként is, hordtam a kellékeket, a csomagokat, egyszóval csináltam mindent, amit kellett. A Kanadában élő magyarok előtt játszottunk. A vándorszínészek életét éltük. Megjegyzem, hogy a színészek között ismert személyiségek is voltak, mint a komikus Pongrácz Imre vagy Vaszary Piri színész. Nekem Hajdú Margit operaénekesnő és zongorista segített legtöbbit, aki fiaként gondoskodott rólam.*

Nyilasi Tibor vándorszínészi pályájának súlyos tüdőbaj vetett véget. Brantfordba került szanatóriumba, ahol másfél évet töltött. Gyógyulása után ott maradt segéd munkásként a szanatóriumban, majd ápoló lett. Doktor Richard Start felfigyelt rajzkészségére, feltűnt neki, hogy az egykori páciens egyre-másra rajzolta meg a betegek portréját. Mivel őt magát is érdekelte a képzőművészet, akvarelleket festett, meghívta Nyilasi Tibort, hogy menjen el vele tanulmányútra Japánba, majd beíratta őt Torontóban az ottani képzőművészeti főiskolára (Ontario College of Art).

– *Főiskolai tanulmányaimat teljes mértékben az egészségügyi minisztérium fedezte* – folytatta a művész. – *Ezt is Start doktor intézte el, akit joggal tartottam második apámnak. A főiskolát kitüntetéssel végeztem el, s azt hittem, ezzel megnyílik előttem az egész világ. Sajnos, olyan műhelybe kerültem, ahol csak plakátokat rajzoltunk és nyomtattunk. 1966-ban világkiállítás volt Kanadában, ekkor hozták létre a Niagara Múzeumot, ahol az angolok és franciák őslakosok elleni harcait akarták bemutatni. Itt kaptam munkát, mégpedig szobrászatit: életnagyságú indián alakokat és lovakat készítettem. Mivel szorgalmasan és becsületesen dolgoztam, anyagi támogatást kaptam, ami lehetővé tette, hogy végre hazalátogathassak szülőföldemre.*

Nyilasi Tibor a főiskolán szerzett diplomája után a Torontói Egyetemen folytatta tanulmá-

nyait pedagógiai szakon, hogy középiskolában képzőművészetet taníthasson. Tanulmányai után hosszabb időre Németországba utazott, hogy az akvarellfestészet fortélyainak tanulmányozása mellett elsajátítsa a kőből készült fali mozaikok készítésének mesterfogásait is. Elvárásolták az ősrégi mozaikművészet lehetőségei. A mai napig is a már említett kesztölci mozaikol-tárképet tekinti fő művének.

A művész középiskolai oktató munkája mellett szorgalmasan alkotott és sorra rendezte önálló kiállításait. Számára feledhetetlen maradt a szülőfalujában, a kesztölci falumúzeumban 1970-ben rendezett kiállítása már csak azért is, mert ez volt az első kiállítása Magyarországon. Jelentős volt számára az esztergomi Balassa Bálint Múzeumban rendezett kiállítás is, amely a kanadai kormány támogatásával valósult meg. Örömmel emlékezik a kanadai Hamiltoni Galériában 1979-ben rendezett kiállítására: általa vált ismertté neve egész Kanadában, s tagja lett a Kanadai Akvarellisták Társaságának.

– *Az akvarellisták főleg tájakat festenek, az ön képei azonban rendkívüli emberi vitalitást, dinamikát, mozgást sugároznak.*

– *Engem mindig érdekelt az emberi test, annak anatómiája, főleg a változatos mozgás és viselkedés. Ez kiapadhatatlan forrása alkotásaimnak. A vázlatfüzet az én elmaradhatatlan barátom, mindig magammal hordom, hogy használhassam a legváratlanabb helyzetekben, megörökíthessem azt, amit éppen látok, ami leköti fantáziámat: vonatban, várótermekben, vendéglőkben, az utcán és másutt, mint egy igazi paparazzo, csakhogy én fényképezőgép helyett ceruzával „vadászok”. Ezek a megfigyelések, közvetlen helyzetek szolgálnak témaként akvarelljeimhez.*

– *Kilenc éve nyugdíjas. Hogy telnek napjai?*

– *Amikor elbúcsúztam kollégáimtól, megkérdezték tőlem, mit fogok csinálni nyugdíjasként. Elárasztom a világot akvarelljeimmel, mondtam nekik. Megszállottként dolgozom, nem múlik el nap, hogy ne festenék. Kanadában éppúgy, mint Kesztölcön, ahol 1966 óta nyaraimat töltöm.*

Kesztölc 1966 óta merít szülöttje, Nyilasi Tibor tehetségéből. Önzetlenül segíti földijeit, a kesztölcieket. Tíz éven át vezette a diákok és az ifjúság képzőművészeti taborát, kezdeményezője és vezetője volt két nemzetközi képzőművészeti „plein air” tábornak. A Szt. Kelemen-templomot a már említett három mozaikképe díszíti. A művész, ha itthon tartózkodik, énekel a kesztölci szlovák kórusban és fellép velük, ahová csak hívják. Nyilasi Tibor 2001 óta a „Kesztölcért” kitüntetés tulajdonosa és a falu díszpolgára is.

(Vércse Miklós fordítása)